

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22028 - Família i Escola / 1
Titulació	Grau d'Educació Infantil (Pla 2013) - Quart curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Jerònima Ferrer Ribot	12:00	13:00	Dimecres	04/09/2019	29/07/2020	A-107 / Guillem Cifre de Colonya
<i>Responsable</i> maria.ferrer-ribot@uib.es						

Contextualització

L'assignatura *Família i escola*, conjuntament amb les assignatures *Pensament i contextos educatius contemporanis*, *Models Educatius a la Primera Infància* i *Sociologia, convivència i educació*, configuren el Mòdul 1 anomenat *Societat, família i escola* del programa formatiu del Grau d'Educació Infantil.

Aquest mòdul té un caràcter contextualitzador que engloba aspectes teòrics i pràctics de caire sociològics, cívics, històrics, socials, culturals, polític-legislatius, escolars i familiars relacionats amb l'etapa d'educació infantil i aplicats a les qüestions més rellevants que afecten a aquests contextos. L'objectiu del mòdul és fomentar el pensament crític, els valors i les actituds ètiques necessàries per a la formació en valors convivencials i democràtics dels futurs educadors en l'exercici de la seva professió. Així, el mòdul analitza i incorpora de forma crítica les qüestions educatives més rellevants de la societat actual.

L'assignatura *Família i escola* pretén endisar a l'alumnat en l'anàlisi del context familiar i la realitat actual i en l'adquisició de coneixements sobre les característiques i les dimensions de la relació col·laborativa entre els contextos escolar i familiar. La comprensió d'aquesta realitat permetrà als futurs mestres desenvolupar estratègies i recursos per afrontar la relació amb les famílies, apropar-se a elles i establir un diàleg basat en una relació de confiança i respecte mutu.

És així, que els objectius principals de la matèria es relacionen amb el coneixement i la comprensió de les principals orientacions teòriques, l'anàlisi del context familiar i la relació amb les pràctiques educatives en la primera infància. També es fa necessari que els futurs mestres coneguin els principals elements de protecció dels infants i la identificació de situacions de vulnerabilitat en l'àmbit familiar. Es contempla, també, com un objectiu fonamental desenvolupar en els alumnes habilitats, recursos i estratègies adreçats a mantenir relacions col·laboratives i cooperatives amb les famílies.

Requisits

Guia docent

Recomanables

Es recomana haver cursat les assignatures del mòdul 1 i la 22024- Pràcticum I

Competències

Específiques

- * CE11.- Capacitat per analitzar els contextos socioculturals i familiars actuals
- * CE12.- Capacitat per analitzar des d'una perspectiva sistèmica i integradora la realitat
- * CE23.-Capacitat per desenvolupar habilitats socials que facilitin la comunicació i el diàleg i disposar d'estratègies per el treball col•laboratiu amb les famílies

Genèriques

- * CG21.- Capacitat per desenvolupar tècniques i estratègies de comunicació
- * CG29.-Capacitat en l'adquisició d'estratègies per l'aprenentatge autònom i col•laboratiu
- * CG31-32.-Capacitat per reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la tasca docent i promoure projectes innovadors així com desenvolupar una actitud de creixement i millora professional adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials que aniran sorgint al llarg de la trajectòria professional

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts es presenten en dos blocs diferenciats però relacionats entre si.

Continguts temàtics

BLOC I.. Infància i contextos familiars

Tema 1. Aproximació a la realitat familiar

- * Evolució històrica de les famílies. Anàlisi sociodemogràfica: canvis i reptes de les estructures familiars
- * Funcions educatives i parentalitat positiva

Tema 2. Orientacions teòriques dels sistemes familiars

- * La perspectiva ecològica-sistèmica
- * Els estudis sobre la teoria del vincle afectiu

BLOC II. Diàleg entre escola i famílies

Tema 1. L'educació de la primera infància: una tasca compartida

- * Conceptualització i evolució de la relació escola-famílies
- * Sentits i significats de la relació entre l'escola i les famílies

Tema 2. La construcció de la relació entre escola i famílies

- * Actituds i rols dels mestres

Guia docent

- * La comunicació bidireccional entre l'escola i les famílies
- * Escenaris de relació i comunicació amb les famílies: contactes diaris, reunions col·lectives, entrevistes individuals, documentació per a les famílies...

Tema 3. Participació, implicació i cooperació de les famílies amb l'escola

- * Participació a la gestió dels centres: consells escolars, associacions de mares i pares, comissions de treball, etc.
- * Altres modalitats col·laboratives: tallers, escoles de famílies, espais familiars, trobades familiars...

Tema 4. Contextos de vulnerabilitat

- * De la vulnerabilitat a la resiliència
- * El sistema de protecció a la infància i el paper de l'escola

Metodologia docent

Les activitats formatives de l'assignatura es presentaran en format de classes teòriques, seminaris i/o tallers. En les sessions teòriques, es realitzaran principalment presentacions de continguts i es treballaran sessions monogràfiques a partir de lectures, experiències o casos (eventualment també podran participar altres professionals); en els seminaris i tallers es desenvoluparan dinàmiques de treball d'aplicació dels coneixements teòrics a situacions concretes i es realitzaran exposicions orals: individuals o en grup.

L'alumnat haurà de realitzar un treball personal d'estudi i assimilació dels continguts, realització d'activitats pràctiques (treballs, projectes, casos, resolució de problemes, etc.), i activitats d'avaluació, d'acord amb les competències previstes. En quant al tipus d'agrupament, es preveu el grup gran per a les classes teòriques i el grup mitjà per al seminaris i el grup petit per a l'elaboració i exposicions dels treballs autònoms en grup (entre 3 i 5 alumnes).

Volum de treball

El volum estimat a realitzar en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura i per a cadascuna de les modalitats organitzatives queda reflectit de la següent manera:

Activitats de treball presencial (1,68 crèdits, 42 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició de continguts	Grup gran (G)	Desenvolupament dels continguts a partir d'una bibliografia bàsica i documentació complementària que es presentarà a l'aula digital. S'empraran estratègies diverses com exposició de continguts, anàlisi de documents, explicació i descripció d'experiències pràctiques, anàlisi i comentaris de vídeos, participació en els fòrums de l'aula digital...	32
Seminaris i tallers	Seminaris / Pràctiques	Grup mitjà (M)	Anàlisi i debats de documents, estudi de casos, projectes i resolució de problemes, elaborar treballs pràctics, així com exposicions de temes i de l'assignatura. S'empraran metodologies que fomentin el treball cooperatiu promovent la recerca, l'anàlisi i l'elaboració de documents i/o síntesi sobre els continguts fonamentals, la comprensió i la reflexió crítica	8

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			tot promovent una visió sistèmica, global i integradora de la realitat sociocultural.	
Avaluació	Prova d'avaluació	Grup gran (G)	Avaluació a través una prova objectiva dels continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites)	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,32 crèdits, 108 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de l'assignatura	La finalitat és organitzar i sistematitzar els continguts de l'assignatura de forma autònoma per tal d'adquirir els aprenentatges.	53
Estudi i treball autònom en grup	Treball de recerca	Elaborar un treball de recerca en relació a la temàtica i als continguts del bloc II per tal d'analitzar i aprofundir en les relacions entre els centres d'Educació Infantil i les famílies.	15
Estudi i treball autònom individual o en grup	Lectura llibres i articles / Preparació dels treballs dels seminaris i tallers	La lectura de llibres, documents i articles serviran tant per a la preparació de les activitats dels seminaris com per el desenvolupament del temari. Per tal d'elaborar els treballs de les sessions pràctiques cal fer recerca d'informació, preparar lectures pels debats, etc.	40

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A continuació s'indiquen quins seran els aspectes que es tindran en compte, les tècniques o instruments que s'empraran, els criteris que s'utilitzaran per a valorar cadascun dels aspectes (amb indicació de la ponderació en la qualificació final que obtingui l'estudiant), i la tipologia avaluativa (recuperable o no recuperable). L'alumne obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, la qual serà ponderada segons el seu pes a fi d'obtenir la qualificació global de l'assignatura. Per tal de superar l'assignatura s'ha d'haver obtingut el 50% de la puntuació màxima de les modalitats següents: seminaris i tallers, prova d'avaluació i treball de recerca.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació, així cal mantenir unes actituds bàsiques de respecte envers el grup i el professorat.

Guia docent

No es guardarà la qualificació de les activitats d'avaluació més enllà del curs acadèmic.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Seminaris / Pràctiques

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Anàlisi i debats de documents, estudi de casos, projectes i resolució de problemes, elaborar treballs pràctics, així com exposicions de temes i de l'assignatura. S'empraran metodologies que fomentin el treball cooperatiu promovent la recerca, l'anàlisi i l'elaboració de documents i/o síntesi sobre els continguts fonamentals, la comprensió i la reflexió crítica tot promovent una visió sistèmica, global i integradora de la realitat sociocultural.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'activitat a través de documents i/o informes que es lliuraran al final de cada un dels seminaris o en el termini establert. Per aquest treball es requerirà, en ocasions, la lectura prèvia de documents, el visionat de vídeos o l'elaboració de tasques. Tot i que és una activitat en petit grup en ocasions es podran incloure tasques individuals en el conjunt del treball. Es valoraran les exposicions orals relacionades amb els treballs pràctics i les lectures i fonamentalment es tindrà en compte: el grau de preparació dels continguts per realitzar l'exposició, l'equilibri en la participació de tots els membres del grup, l'eficàcia del format de presentació per millorar la comprensió, l'adequació del ritme de l'exposició, l'adequació de l'ordre dels continguts, i la claredat de l'exposició per a la comprensió de la temàtica. El primer dia de classe es notificaràn els dies de realització dels seminaris i tallers i es penjarà el calendari a l'aula digital. L'assistència a totes les classes pràctiques i seminaris és obligatòria. Únicament s'acceptaran les absències en cas de malaltia, sempre que siguin justificades mitjançant el corresponent certificat mèdic. El retard en el lliurament del treball es veurà penalitzat.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Prova d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Avaluació a través una prova objectiva dels continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites)
Criteris d'avaluació	Per poder presentar-se a la prova d'avaluació global és necessari que l'alumne hagi lliurat el treball de recerca, així com tots els treballs dels seminaris i tallers. La prova d'avaluació serà tipus test, i preguntes a desenvolupar. L'alumnat ha de demostrar domini, aprofitament i assimilació dels continguts teòrics de la matèria mitjançant les lectures dels documents aportats, les exposicions teòriques del professor i els llibres de lectura obligatòria. La puntuació de la prova tipus test serà del 0 al 10 i les preguntes errònies penalitzaran un terç (1/3) del valor d'una pregunta correcta. Per superar l'assignatura en aquesta prova objectiva s'ha de tenir una puntuació mínima de 5 sobre 10. La prova es podrà complementar en una o varies preguntes a desenvolupar per optar a millorar la nota, sempre i quan el test sigui superat.

Guia docent

Aquesta activitat es podrà recuperar durant el període d'avaluació extraordinari

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Treball de recerca

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Elaborar un treball de recerca en relació a la temàtica i als continguts del bloc II per tal d'analitzar i aprofundir en les relacions entre els centres d'Educació Infantil i les famílies.
Criteris d'avaluació	Al llarg del semestre s'elaborarà un treball de recerca en petit grup basat en els continguts del bloc II i que tindrà com a focus principal aprofundir en les relacions entre l'escola i les famílies. Es pretén que l'alumnat desenvolupi la capacitat de reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la tasca docent i promoure projectes innovadors i de qualitat. Es valorarà, fonamentalment, la planificació de la investigació, la capacitat d'argumentació en base a referències teòriques, les tècniques de recollida de dades, l'organització i estructuració de la informació, l'anàlisi reflexiva i crítica dels materials obtinguts i les conclusions més rellevants que s'extreguin de l'estudi. També es valorarà l'exposició a classe contemplant, entre d'altres, l'originalitat, claredat i ordre, la comunicació verbal i no verbal i la qualitat del material audiovisual de suport. El treball s'elaborarà en petit grup (entre 3 i 5 persones) i es valorarà la capacitat de treball en equip, així es podria veure reduïda la qualificació de les activitats si la capacitat de treball en equip ha estat valorada negativament per la resta del grup. En el treball es podria demanar la inclusió també d'una reflexió individual per tal de valorar l'adquisició i integració dels coneixements i la capacitat d'anàlisi i crítica constructiva. Abans de l'elaboració del treball de recerca es donaran pautes concretes mitjançant una rúbrica que ajudarà a la seva realització. És obligatori realitzar com a mínim una sessió de tutoria abans del lliurament definitiu del treball de recerca.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Fixam una bibliografia bàsica (de lectura obligatòria), una altra complementària, així com una relació de recursos didàctics i metodològics a la xarxa Internet per poder complementar i desenvolupar el treball dels estudiants. A més, mitjançant l'aula digital l'alumnat tindrà a la seva disposició una sèrie de recursos d'interès per a la seva formació, com ara documents electrònics sobre la matèria elaborats pel professorat responsable de l'assignatura, articles o enllaços a Internet.

Bibliografia bàsica

Ferrer, M.; Riera, M.A. (2015). Relaciones y encuentros con las familias en la Educación Infantil. *Reladei*. 4 (2), 27-42

Intxausti, M.J. (2014). *L'entrevista: construir la relació amb les famílies (0-6)*. Barcelona: Graó

Lectures de cada bloc penjades a l'aula digital.

Bibliografia complementària

AA.VV (2003): *La participación de los padres y las madres en la escuela*. Barcelona: Graó. (dels capítols 1 al 8)

AA.VV. (2006). *Transformando la escuela: comunidades de aprendizaje*. Barcelona. Graó

Guia docent

- Albaladejo, M. (2010). Com dir-ho. Entrevistes eficaces en l'àmbit educatiu. Barcelona: Graó (capítols 2 i 3)
- Barudy, J.; Dantagnan, M. (2005). *Los buenos tratos a la infancia. Parentalidad, apego y resiliencia*. Barcelona: Gedisa
- Bazarra, L., Casanoca, O. & García Ugarte, J. (2007). *Profesores, alumnos, familias. Siete pasos para un nuevo modelo de escuela*. Madrid: Narcea.
- Bowlby, J. (1989) *Una base segura*. Barcelona: Paidós
- Bronfenbrenner (1987) *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós
- Catarsi, E. (2011) *Pedagogía de la familia*. Barcelona. Octaedro
- Collet, J.; Tort, A. (2011). Famílies, escola i èxits. Millorar els vincles per millorar els resultats. Catalunya: Fundació Jaume Bofill: col·lecció, Informes breus 35 (capítols 1 i 2)
- Comas, M.; Escapa, S; Abellán, C.(2014). *Com participen mares i pares a l'escola. Diversitat familiar i d'implicació en educació*. Fundació Jaume Bofill: col. Informes breus 49
- Comellas, M. J. (2008). *Familia y escuela: compartir la educación*. Barcelona: Graó
- Cunningham, C.; Davis, H. (1998) *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid. Siglo XXI
- Cyrułnik, B. (2002). *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona. Gedisa
- Day, Ch. i Gu, Q. (2015). *Educadores resilientes, escuelas resilientes. Construir y sostener la calidad educativa en tiempos difíciles*. Madrid: Narcea.
- Dowling, E.; Osborne, E. (1996) *Familia y escuela. Una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles*. Barcelona. Paidós.
- Forés, A. i Grané, J. (2012). *La resiliencia en entornos socioeducativos*. Madrid: Narcea.
- Forest, C.; García Bacete, F. J. (2006). *Comunicación cooperativa entre la familia y la escuela*. Valencia: Nau Llibres. Col·lecció: Famílies, Centres Escolars i Educació.
- Garreta, J. (2017). (coord.). *Familias y escuelas. Discursos y prácticas sobre la participación en la escuela*. Madrid: Pirámide
- Gomez-Granell, C. i altres (2004). *Infancia y familias: realidades y tendencias*. Barcelona: Ariel
- Horno, P. (2004). *Eduquem l'afecte. Reflexions per a famílies, professorat, pediatres...* Barcelona: Graó
- Kidder, A. (2013). *El paper de les famílies en la millora de l'escola i del sistema educatiu*. Debats d'Educació, 33.
- Paniagua, G. i Palacios, J. (2005). *Educación infantil. Respuesta educativa a la diversidad*. Madrid. Alianza
- Pérez, R.M. (2004). *Les relacions entre famílies i escola. Una anàlisi psicosocial*. Lleida. Pagès
- Perpiñan, S. (2009). *Atención temprana y familia*. Madrid. Narcea
- Rayna, S. (2016). (coord.). *Avec les familles dans les crèches!. Expériences en Seine-Saint-Denis*. Toulouse: Érès
- Riera, M.A.; Silva, C. (2016). (a cura di). *Il sostegno alla genitorialità. Uno studio fra Italia e Spagna*. Milano: Franco Angeli
- Watzlawick, P.; Bavelas, J.B. i Jackson, D.D. (1991). *Teoría de la comunicación humana*. Barcelona: Herder.

Altres recursos

<http://www.ciimu.org/>
<http://www.fbofill.cat/>
<http://www.gadeso.org>
<http://biblioteca.uib.cat/>
 Normativa APA. 6ª edició